

Hyvinvoiva kissa
SEYn opas kissanhoitoon

Julkaisija:

SEY Suomen eläinsuojelu, 2025
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

Ulkoasu:

Suvi Ojala

Kuvat:

RSMcLeod/iStock (etukansi)
Khaoula Attar/Pexels (s. 3)
pum_eva/iStock (s. 4)
Gundula Vogel/Pixabay (s. 5)
Nay W/Unsplash (s. 6)
David Kaloczi/Unsplash (s. 7)
Ben Moreland/Unsplash (s. 8)
Dana Sarsenbekova/Unsplash (s. 9)
Alexandre Daoust/Unsplash (s. 10)
LuckyBusiness/iStock (s. 11)
Petra Richli/iStock (s. 12)
Natalia POGODINA/iStock (s. 13)
Alex Photo/AdobeStock (s. 14)
youngvet/iStock (s. 15)
ablokhin/iStock (s. 16)
Zero One/Unsplash (s. 17)
undefined undefined/iStock (s. 18)
javitrapero/iStock (s. 19)
CHOLTICHA KRANJUMNONG/
iStock (s. 20)
Vertigo3d/iStock (s. 21)
Cottonbro/Pexels (s. 22)
Irina Kashaeva/iStock (s. 23)
Marc Pell/Unsplash (s. 24)
Zooey Li/Unsplash (s. 25)
Steven Van Elk/Pexels (s. 26)
dima_sidelnikov/iStock (s. 27)
Pexels (s. 28)
Eng Hs/Unsplash (s. 29)
Tucker Good/Unsplash (s. 30)
DedMityay/iStock (s. 31)
Sherman Kwan (s. 32)
noreefly/iStock (s. 33)
Mukhina1/iStock (s. 35)
Dana Sarsenbekova/Unsplash (s. 36)

Painopaikka:

PunaMusta Oy

Sisällys

Afrikanvillikissa kotonasi	4
Kissanpentu vai aikuinen kissa?	5
Kissoja pentutehtailaan	6
Käyttäytymistarpeita tukeva koti	7
Kodin vaaranpaikat	10
Kissa on lihansyöjä	12
Siisti hiekkalaatikko ei haise	14
Sterilisaatio ja kastraatio	16
Lisääntyminen	17
Sisäkissakin täytyy rokottaa säännöllisesti	18
Kissan yleisimmät loiset ovat korvapunkki ja suolinkainen	20
Näin annat kissalle lääkkeen	21
Turkki ja kynnet	22
Hampaiden hoitaminen on tärkeää	23
Kissan perushoito eri elämänvaiheissa	24
Kissa sairastaa	27
Kissa viestii monin eri keinoin	29
Kissaongelmia ja ratkaisuja	31

Hyvä kissanystävä,

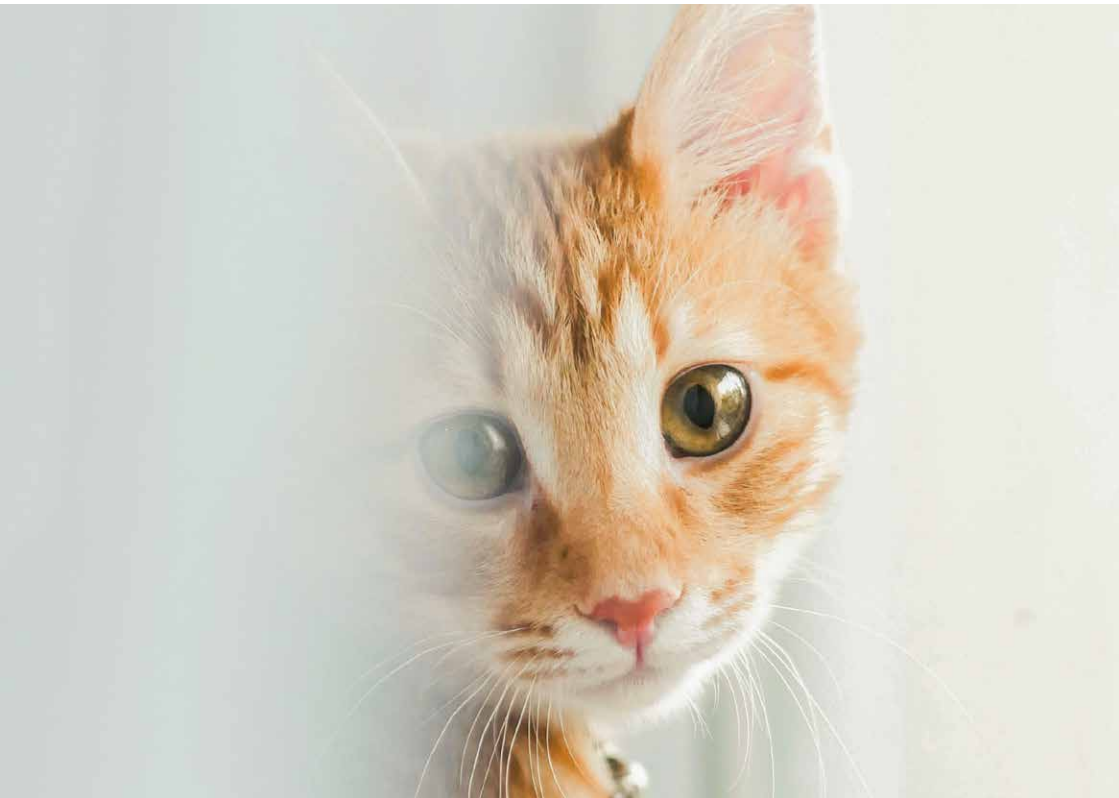
tämä SEY Suomen eläinsuojelun Hyvinvoiva kissa -opas kissanhoitoon on tarkoitettu sinulle, joka olet hankkimassa kissaa, sinulle, jolla on jo kissa tai kokemusta kissasta ja myös sinulle, joka haluat oppia kissasta. Oppaassa kerrotaan lyhyesti perustiedot kissan alkuperästä, kissasta lemmikkinä, kissan käyttäytymisestä ja kissan lajityypillisistä perustarpeista sekä perushoidosta. Oppaassa annetaan myös neuvoja yleisimpien kissaperheissä esiintyvien ongelmien ennaltaehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi.

Oppaan tiedot perustuvat ajantasaiseen tutkimustietoon kissasta ja kissan hoidosta.

SEYn jäsenyhdistykset, vapaaehtoiset eläinsuojeluneuvojat ja sadat muut vapaa-

ehtoistyöntekijät käyttävät suurimman osan eläinsuojelutyötunneistaan kissojen auttamiseksi. SEYn eläinsuojelijat muun muassa pyydystävät kodittomia kissoja ja ottavat vastaan hylättyjä eläimiä, hoitavat ja leikkauttavat uusia koteja etsiviä kissoja, järjestävät kissojen leikkautuskampanjoita ja tiedottavat ja kampanjoivat vuodesta toiseen eläinten hylkäämisen ehkäisemiseksi. Tästä huolimatta Suomessa hylätään tai kuolee luontoon vuodessa tuhansia kissoja.

Kissa on yleinen lemmikkieläin ja hurmaava elämänkumppani, joka ansaitsee hyvää hoitoa, laadukasta ravintoa ja sopivia aktiviteetteja, aivan kuten kaikki muutkin ihmisen vastuulleen ottamat eläimet.

Afrikanvillikissa kotonasi

Kotikissa (*Felis catus*) polveutuu afrikanvillikissasta (*Felis lybica*) ja on geneettisesti yhä hyvin lähellä sitä. Afrikanvillikissa ja kotikissa voivat esimerkiksi saada lisääntymiskykyisiä jälkeläisiä.

Afrikanvillikissan sosiaaliset kontaktit lajitovereiden kanssa rajoittuvat emon ja pennun välisiin suhteisiin tai paritteluaikaan. Myös kotikissa on **reviirieläin**. Kesyyntyminen on muuttanut sitä kuitenkin sosiaalisemmaksi kuin esivanhempansa. Osa kissoista suorastaan nauttii tuttujen lajitoveriensä seurasta. Oman reviirin vaaliminen on kuitenkin myös lemmikkikissalle tärkeää. Tämä on muistettava esimerkiksi silloin, jos perheeseen tulee uusi kissa tai muu lemmikki.

Kissa on **ehdoton lihansyöjä**. Se tarvit-

see eläinperäistä proteiinia ja rasvaa ruokavalioonsa tullakseen toimeen. Kotikissan alkukoti Afrikan mantereella on kuiva. Siellä kissa saa tarvitsemansa nesteen saalistamistaan eläimistä. Kissan janontunne onkin heikko, eikä se välttämättä juo tarpeeksi, vaikka tarvitsisi nestettä. Lisäksi kissa on hyvin hidas juomaan. Liian kuiva ravinto ja vähäinen nesteensaanti saattavat johtaa kissan sairastumiseen.

Kissa on **petoeläin, mutta myös isompien petojen saalis**. Tämä selittää kissan toisinaan varautuneen käytöksen. Kissa voi esimerkiksi säikähtää äkkinäisiä liikkeitä tai ääniä ja kokea pelkoa, jos siihen tartutaan. Kissan juuret ovat lämpimässä ilmallassa, eikä se selviä pohjolan talvesta. **Kissa ei kuulu Suomen luontoon.**

Kissanpentu vai aikuinen kissa?

Kuten kaikki eläimet, kissatkin ovat yksilöitä. Aikuisen kissan valinnassa on tiettyjä etuja. Aikuisesta kissasta voi jo päätellä sen luonnetta, ja aikuisen kissan kohdalla tiedetään usein, viihtyykö se paremmin yksin vai toisten kissojen tai muiden eläinten kanssa. Myös aikuinen kissa voi kiintyä uuteen perheeseensä hyvin syvästi.

Monet kissat nauttivat lajitoverin seurasta. Yleensä parhaiten keskenään tulevat toimeen sisarukset tai emo ja pentu. Monella löytöeläintalolla kotiaan etsii jo valmiiksi keskenään hyvin toimeen tulevia kissakaveruksia. Kissojen välinen ystävyys näkyy esimerkiksi siinä, että kissat hakeutuvat toistensa lähelle ja usein myös nukkuvat yhdessä. Kun valitsee jo valmiiksi ystävyystyneet kissat, välttyy vieraiden kissojen tutustuttamiseen liittyviltä riskeiltä. On kuitenkin

muistettava, että kissa on reviirieläin. Jos samassa asunnossa pidetään kissoja, jotka eivät tule keskenään hyvin toimeen, kissat stressaantuvat ja niiden hyvinvointi kärsii.

Uusi kissa on tutustutettava perheen muihin kissoihin varovaisesti. Kissojen sopeutusta yhteiseloa edistää tilava asunto runsaine kiipeily- ja piiloutumismahdollisuuksineen. Hiekkalaatikoita, makuupaikkoja, vesikuppeja ja ruokailupaikkoja tulee olla riittävästi ja niitä kannattaa sijoittaa eri paikkoihin asunnossa.

Jos aiot hankkia rotukissan, varmista, että kasvattaja noudattaa eläinten jalostukselle asetettuja eettisiä pelisääntöjä ja huolehtii sekä emon että pentujen hyvinvoinnista. Tietoa rotukissoista ja kasvattajista saat Suomen Kissaliiton ja rotukissayhdistysten sivuilta.

Suomessa hylätään vuosittain tuhansia kissoja. Onnekkaimmat heitteille jätetyistä päätyvät löytöeläintaloihin tai eläinsuojeluyhdistysten sijaiskoteihin, joissa ne hoidetaan kuntoon ja niille yritetään etsiä uudet kodit. Kissoja on kuitenkin huomattavasti enemmän kuin hyviä koteja, joten eläimiä joudutaan myös lopettamaan. Uuden kodin tarjoaminen kodittomalle on eläinsuojeluteko.

Ottamalla pennun pentutehtaasta takaat sen, että epäeettinen toiminta jatkuu. Jos törmäät pentutehtailuun, tee ilmoitus eläinsuojeluviranomaisille tai tee ilmoitus SEYn verkkosivuilla.

Kissoja pentutehtailaan

Pentutehtailulla tarkoitetaan pentujen tuottamista ala-arvoisissa olosuhteissa taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi. Pentutehtaissa kasvatetaan suosittuja rotukoiria ja rotukissoja tai eri koirai- tai kissarotujen risteytyksiä. Vaikka myyjä vakuuttelee pennun rotutaustasta, eläimessä ei ole välttämättä kyseistä rotua ollenkaan. Usein pentuja tarjotaan uusiin koteihin jo paljon ennen suositeltua luovutusikää.

Pentutehtaissa kissatiheys on yleensä suuri ja hygienia heikko, joten erilaiset sairaudet leviävät helposti. Pentu voi sairastua vakavasti ja sen hoitaminen tulla kalliiksi. Kaikki pennut eivät hoidosta huolimatta selviä. Joistakin virustaudeista kissa ei parane kokonaan koskaan, vaan virus jää elimistöön piilevänä. Stressi tai yleiskunnon heikkeneminen voi aktivoida viruksen uudelleen. Lisäksi pentu ei ole tärkeinä sosiaalistumiskausina saanut riittävästi positiivisia

kokemuksia ihmisistä, mikä saattaa tehdä siitä aran ja stressiherkän.

Pentutehtailun tunnusmerkkejä:

- pentu tarjoudutaan tuomaan kotiin asti
- pentu luovutetaan esim. huoltoasemalla
- pennun emoa, sisaruksia tai kasvatusolosuhteita ei pääse näkemään
- myyjä painostaa ottamaan pennun, ja päätös pitäisi tehdä nopeasti.

Käyttäytymistarpeita tukeva koti

Luonnosta ravintonsa hankkiva kissa viettää aktiivista elämää ja liikkuu päivittäin paljon. Ruoka ei ole valmiina kupissa odottamassa, vaan kissan täytyy nähdä vaivaa sen hankkimiseksi. Jokaista pyydystettyä pieneläintä kohti kissa joutuu tekemään useita saalistusyrityksiä, ja jo saalistuksen yritysikin tuottaa kissalle mielihyvää. Tekemistä riittää, eikä kissalle jää aikaa tylsistyä.

Hyvin hoidetulla sisäkissalla elämä saattaa olla päällisin puolin mallillaan, mutta siltä voivat puuttua mahdollisuudet käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen. Se aiheuttaa kissalle stressiä ja ahdistuneisuutta, joita kissa voi pyrkiä lievittämään esimerkiksi hakemalla omistajansa huomiota eri tavoin. Turhautunut kissa voi myös vierailia ruokakupilla kerta toisensa jälkeen, mikä

Kissa tarvitsee

- riittävän tilavan hiekkalaatikon ja runsaasti puhdasta kuiviketta
- ruokakuppeja: keraamiset tai metalliset kupit ovat muovisia parempia
- vesikuppeja: isot laakeat lasiset tai keraamiset kupit ovat parhaita
- harjan
- riittävän tukevan ja korkean raapimapuun
- makuu-, piiloutumis- ja tähytyspaikkoja
- leluja
- tukevan ja riittävän tilavan kuljetuskopan
- valjaat ja taluttimen ulkoilua varten.

Asuntoa on syytä tarkastella kriittisesti kissan näkökulmasta jo ennen kissan hankkimista. Kissan hyvinvointia ja viihtymistä voi lisätä monilla sisustusratkaisuilla, ja toisaalta ennakoimalla voi välttää monet vaaranpaikat.

johtaa helposti ylipainoon. Myös liiallinen nukkuminen voi olla seurausta heikoista mahdollisuuksista lajityypilliseen käyttäytymiseen. Käyttäytymistarpeiden tyydyttämisen haasteet ovat sisäkköjen suurimpia hyvinvointiongelmia, ja ne saattavat johtaa jopa kissan sairastumiseen.

Koska kissan esivanhemmat ovat olleet muiden eläinten saaliita, kissa arvostaa **turvallista piilopaikkaa** nukkumista varten. Kissa on piiloutumisen mestari ja löytää asunnosta itsekin sopivia lymypaikkoja. Jos kissoja on useampia, omistajan on varmistettava, että turvallisia nukkumapaikkoja on riittävästi.

Kissat ovat myös taitavia kiipeilijöitä. Mahdollisuus kiivetä korkealle lisää niiden turvallisuudentunnetta, ja monet kissat viettävät mielellään aikaa korkeilla tähytyspai-

koilla. Kiipeilypuut toimittavat yleensä myös raapimapuun virkaa. Kissat nauttivat ympäristönsä tarkkailemisesta myös ikkunalasin läpi. **Taso tai hylly ikkunan edessä** on kissalle aitiopaikka tutkailla ympäristöään. Jos perheessä asuu useampi kissa, on myös tähytys- ja kiipeilypaikkoja oltava useita.

Metsästysleikkien pitäisi kuulua jokaisen kissan arkeen. Saalistaminen tai saalistusleikki saa kissan aivoissa erittymään mielihyvää tuottavia välittäjäaineita, jotka ovat kissan hyvinvoinnille välttämättömiä. Leluilla kissaa leikittäessä kannattaa muistaa saalistuksen luontaiset vaiheet: saaliin havaitseminen, vaaniminen, saalistusloikka, sieppaus ja tappopuraisu. Hyvä apuväline kissan leikittämiseen on kepeistä, narusta ja lelusta tehty hiirionki. Leluja, joissa on naru,

ei saa kuitenkaan koskaan jättää kissan saataville ilman valvontaa. Kissan itsenäiseen leikkiin sopivat pienet, helposti liikuteltavat, kevyet ja esimerkiksi karvaiset tai rapisevat kissanlelut. Kissaa ei tule koskaan, pentunaakaan, leikittää ihmisen kädellä tai jalalla.

Ruoan voi tarjota kissalle ruokakupin sijaan tavoilla, jotka tuottavat sille mielihyvökokemuksia. Kissa voi esimerkiksi havitella ruokaa aktivointilelusta tai etsiä herkkupaloja hajuainin avulla. On kuitenkin aina varmistuttava siitä, etteivät tehtävät ole kissalle liian vaikeita.

Ulkoilu valjaissa tai tarhassa tarjoaa sisäkissalle tervetullutta vaihtelua. Opettaminen valjaisiin ja taluttimeen on hyvä tehdä jo pentuna, mutta vanhempikin kissa

oppii usein nauttimaan ulkoilusta, kunhan omistaja pysyy rauhallisena ja kärsivällisenä.

Valjaisiin ja taluttimeen totuttelu aloitetaan varovaisesti. Kissaa palkitaan esimerkiksi herkuilla ensin siitä, että se haistelee valjaita, sitten siitä, että valjailla kosketaan siihen kevyesti. Kun tämä sujuu rennosti, harjoitellaan pään pujottamista valjaisiin ja niin edelleen. Valjaiden pukemiseen edetään siis asteittaisen totuttamisen kautta.

Myös taluttamista on syytä harjoitella kotona rauhassa. Paniikkiin joutuva kissa voi rimpuilla itsensä irti ja kadota. Ensimmäisiä ulkoiluita varten on hyvä valita rauhallinen alue ja ottaa mukaan varmuuden vuoksi kuljetuskoppa, johon kissan voi päästää rauhoittumaan, jos se säikähtää jotakin.

SEY suosittelee, että kissaa ulkoilutetaan vain valvotusti esimerkiksi ulkoilutarhassa tai valjaissa. Jos kissan annetaan ulkoilla vapaana, sen tulee ehdottomasti olla leikkattu ja ulkoilun tulisi tapahtua vain turvallisesti todetulla alueella. Vapaana ulkoileva kissa voi jäädä auton alle tai petoeläimet saattavat vahingoittaa sitä.

Kodin vaaranpaikat

Kissan suurimpia vaaranpaikkoja kotona ovat ikkunat ja parvekkeet. Utelias kissa tutkii mielellään maailmaa tuuletusikkunan raosta tai parvekkeen kaiteelta. Vaikka kissan tasapaino on hyvä, se ei ole erehtymätön. Kissa saattaa pudota ja pudotessaan loukkaantua vakavasti. Jos kissalla on pääsy parvekkeelle, parvekkeen tulee olla verkotettu tai lasitettu kissaturvalisesti. Tuuletusikkunoiden aukeaminen on myös syytä tarkistaa. Erityisen anatomian vuoksi kissa saa vedettyä hartiansa suppuun pujottautuessaan ahtaasta kolosta. Ikkunan aukeamismekanismia voi joutua säätämään tai asentamaan suojaverkon myös ikkunaan.

Kiipeilevä ja utelias kissa voi myös syyttää tulipalon. Kynttilöiden kanssa on oltava erityisen huolellinen, eikä hellalle saa jättää

palavaa materiaalia. Moni tulipalo on saanut alkunsa kynttilän kaaduttua tai lemmikin kytkettyä vahingossa lieden päälle.

Toiset kissat pureskelevat mielellään huonekasveja. Jotkin kasvit ovat kissoille myrkyllisiä. Lemmikkikodissa on syytä varmistaa kasvien myrkyttömyys ja siirtää myrkylliset kasvit kissan ulottumattomiin. Kissalle kannattaa kasvattaa esimerkiksi vehnänorasta maisteltavaksi.

Jotkut kissat pureskelevat mielellään naruja, lankoja ja jopa sähköjohtoja. Nieltyinä narut ja langat saattavat aiheuttaa kissan suolistolle tuhoa. Kissa pitää viedä eläinlääkärille, mikäli sen suusta tai peräaukosta pilkistää lanka. Langasta ei missään nimessä saa vetää, koska se voi vahingoittaa kissaa vakavasti. Jos kissa kiinnostuu johdoista,

Lemmikkikodissa on syytä varmistaa kasvien myrkyttömyys.

ne on syytä suojata rautakaupasta saatavalla johdonsuojalla ja ottaa varmuuden vuoksi pistoke pois seinästä, kun laite ei ole käytössä.

Lääkkeet ja kemikaalit on syytä pitää kissojen ulottumattomissa. Tavalliset ihmisten lääkkeet, kuten parasetamoli tai aspiriini, ovat kissalle hengenvaarallisia. Vaikkei kissa kemikaaleja muuten söisikään, se saattaa turkkinsa sotkettuaan niellä niitä nuollessaan itseään puhtaaksi.

Mycös pesukoneen rumpu, avoin vessanpytty tai kovaa kiinni paukahtava ovi voivat vahingoittaa kissaa. Vessanpytyn kansi on kissakodissa hyvä pitää kiinni. Pesukoneen rumpu taas kannattaa tarkistaa ennen koneen käynnistämistä.

Tunnistusmerkitty kissa löytää helpommin kotiin

Nykyään suurin osa lemmikeistä tunnustusmerkitään mikrosirulla. Siru on riisiryynin kokoinen ja asetetaan eläimen niskanahan alle rokotuksen tapaan. Mikrosirunlukija lukee sirun tiedot ihon läpi, ja laitteen ruudulle ilmestyy eläimen tunnistenumero. Yksilöllinen tunnistenumero ja tiedot eläimestä ja omistajasta on tallennettava rekisteriin. Tunnistenumeron perusteella omistajan yhteystiedot löytyvät rekisteristä.

Rekistereitä on useita, esimerkiksi monet SEYN jäsenyhdistykset vievät siruttamiensa kissojen tiedot Turvasiru-rekisteriin. Turvasiru-rekisteriin voi viedä minkä tahansa sirutetun eläimen tiedot ja tietoja pääsee etsimään ympäri vuorokauden.

Kissa voi päästä karkaamaan ja kadota, vaikka omistaja olisi kuinka huolellinen. Parhaassa tapauksessa karkulainen päätyy löytöeläintaloon, josta kissan voi noutaa hoitokuluja vastaan takaisin kotiin. Omistajan täytyy muistaa pitää omat yhteystietonsa rekisterissä ajan tasalla. Mikäli rekisterin tiedot ovat vanhat tai puutteelliset, omistajan tavoittaminen ei ole mahdollista. Kissojen tunnustusmerkintäpakko on suunnitteilla Suomessa.

Ruoassa tulisi olla proteiinia, rasvaa ja kosteutta, mutta vain vähän hiilihydraatteja.

Kissa on lihansyöjä

K kaikki kissaeläimet ovat ehdottomia lihansyöjiä, eli niiden ruokavalio perustuu kokonaisuun saaliseläimiin. Luonnosta ravintonsa hankkiva kissa pyydystää esimerkiksi jyrjsijöitä, lintuja, hyönteisiä ja sammakkoeläimiä. Kotikissankin ruoan tulisi muistuttaa sisällöltään saaliseläimen koostumusta.

Kissoille on tarjolla runsaasti erilaisia valmisruokia. Perinteisesti ruoat on jaettu kuivaruokiin ja säilykkeisiin. Markkinoilla on myös kissoille tarkoitettuja raakoja pakasteaterioita.

Säilyke- ja raakaruokien vesipitoisuus auttaa pitämään huolta kissan riittävästä nesteensaannista. Kuivaruokien sisältämän nesteen vähäisyys voi aiheuttaa kissoille terveysongelmia. Kuivilta seuduilta kotoisin oleva kissa on tottunut saamaan tarvitsemansa veden ravinnon mukana, ja sen luon-

tainen janontunne on heikko. Jos kissan nesteensaanti on liian vähäistä, erittyy virtsaa vähän ja se on väkevää. Koska virtsaneritys on vähäistä, kissa käy harvoin laatikolla.

Rakossa pitkään seisova väkevä virtsa voi altistaa kissan virtsatie sairauksille, kuten virtsarakon kivuliaalle tulehdukselle, virtsakiteille ja -kiville tai hengenvaaralliselle virtsatietukokselle. Virtsavaivojen oireita ovat hutipissat muualle kuin hiekkalaatikkoon, toistuva laatikolla ravaaminen, peräpään nuoleminen ja pissapaakkujen pieneneminen. Oireileva kissa on syytä käyttää viipymättä eläinlääkärissä. Virtsatie sairauksien lisäksi kuiva ravinto voi osaltaan aiheuttaa kissan lihomista ja ummetusta.

Kissa ei tarvitse lainkaan hiilihydraatteja, mutta niitä on etenkin kuivamuonissa runsaasti. Ruoassa on hiilihydraatteja, jos sen valmistukseen on käytetty viljoja, peru-

naa, bataattia yms. kasvikunnan tuotteita. Kissalle kannattaa valita mahdollisimman eläinperäinen ruoka.

Moni kissa saa silloin tällöin kuppiinsa tuoreen liha-aterian. Lihan voi tarjota

Kala ja maito kissan ruokinnassa

Kalaa on perinteisesti pidetty kissan herkkuna. Kalassa on myös runsaasti kissalle tärkeää proteiinia ja hyvälaatuista rasvaa. Kissalle tarjottavat kalat kannattaa loirsikin vuoksi ensin pakastaa, ja isommista kaloista poistaa suurimmat ruodot. Kalaa voi tarjota kissalle esimerkiksi kerran tai kaksi viikossa.

Useimmille aikuisille nisäkäille ja myös kissalle maidon sisältämä laktoosi aiheuttaa vatsavaivoja. Kissan juomaksi sopiikin parhaiten puhdas vesi. Hapanmaitotuotteet, kuten kermaviili tai maustamaton jogurtti, maistuvat toisille kissoille. Niitä voi tarjota silloin tällöin herkkuna.

raakana tai halutessaan sen voi kevyesti kypsentää. Lihan lisäksi kissan kuppiin sopivat esimerkiksi porsaan sydän tai munuainen. Liha kannattaa tarjoilla suurehkoina paloina, jolloin kissa saa nauttia pureskelusta ja erityisesti sitkeät lihat tai elimet, kuten kanan kivipiira, puhdistavat samalla kissan hampaita.

On myös mahdollista ruokkia kissa kokonaan lihapohjaisella raakaruualla. Raaoissa täysravintovalmisteissa on kaikki kissan tarvitsemat ravintoaineet, mutta itse koostettu ruoka vaatii omistajalta perehtymistä kissan ravitsemuksellisiin tarpeisiin. Kissa ei elä pelkällä pihvilihalla. Se syö saaliseläimensä kokonaan ja saa luista ja sisäelimestä tärkeitä vitamiineja ja mineraaleja.

Raakaruokintaa toteutettaessa on tärkeää pitää tarkasti huolta hygieniasta. Lihan käsittelyn jälkeen kädet, välineet ja kissan ruokapaikka on puhdistettava huolellisesti.

Siisti hiekkalaatikko ei haise

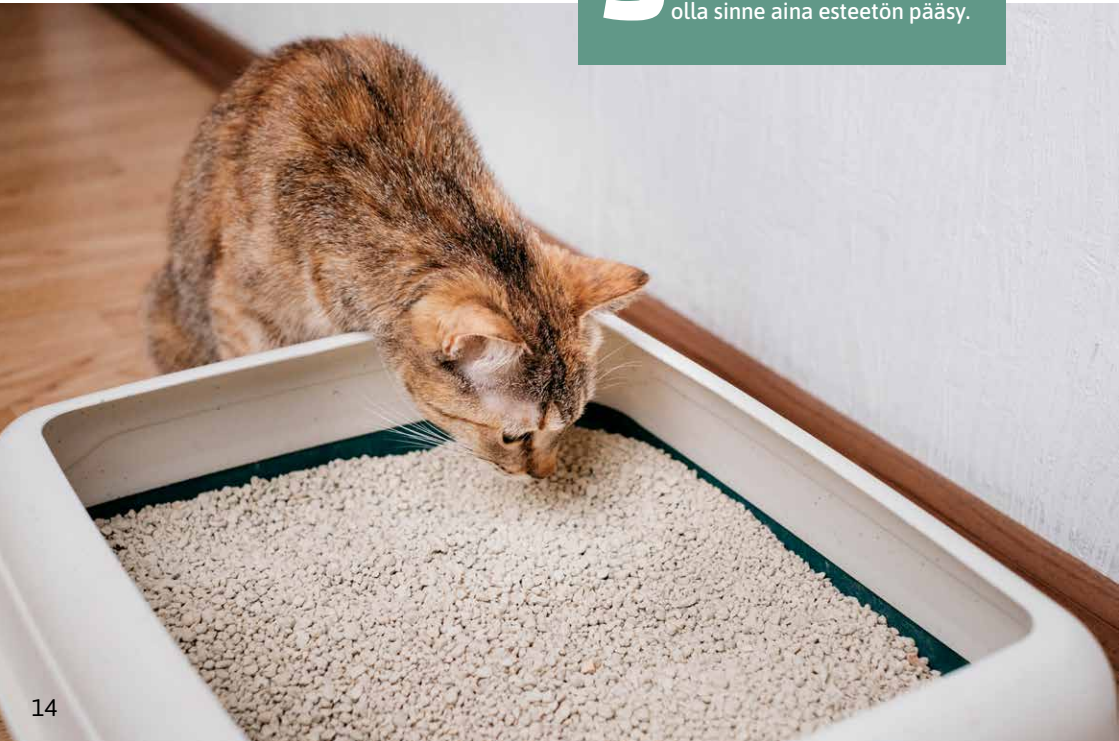
Kissa on siisti eläin. Sille on tärkeää, että hiekkalaatikko ja ruoka- sekä vesikuppi sijaitsevat mahdollisimman kaukana toisistaan. Pahimmillaan ruoka-paikan ja vessapaikan liian suuri läheisyys aiheuttaa sisäsiisteysongelmia, kun kissa alkaa etsiä itselleen paremmin sopivaa vessapaikkaa.

Kissa ei mielellään asioi likaisella laatikolla. Hiekkalaatikko on siivottava ulosteista ja virtsasta vähintään kerran päivässä – tarvittaessa useammin. Koko hiekka on syytä vaihtaa ja laatikko pestä säännöllisesti.

Hiekkalaatikoita tarvitaan yksi laatikko yhtä kissaa kohden ja lisäksi yksi ylimääräinen laatikko.

Useimmille kissoille mieluisin laatikkotyyppi on riittävän iso laatikko, jossa ei ole kattoa. Laatikon pituuden tulisi olla vähintään puolitoista kertaa kissan kehon pituus. Koppimallinen laatikko, jossa on yleensä vain yksi kulkuaukko, voi tuntua kissasta ansalta. Sen ilmanvaihto on myös riittämätön. Lisäksi kaikki kissat eivät pysty

Sopiva laatikon paikka on riittävän rauhallinen. Kissalla tulee olla sinne aina esteetön pääsy.

ujuttautumaan sellaisiin laatikoihin, joihin kissan tulee kulkea ylhäältäpäin, hiekkalaatikon kannessa olevan aukon kautta. Tällaisten hiekkalaatikoiden lisäksi kissan saatavilla tulisi olla aina yksi avoin laatikko.

Sopiva laatikonpaikka on riittävän rauhallinen ja sellainen, että kissalla on sinne aina esteetön pääsy.

Monen kissan mielestä paras kuivike on paakkuuntuva hienojakoinen savihiekka. Tässäkin tosin eläimillä on erilaisia mieltymyksiä. Kissan mielestä sopivin hiekka löytyy kokeilemalla. Kissalle voi tarjota useita kuivikevaihtoehtoja samaan aikaan ja seurata,

mitä se käyttää eniten. Kuiviketta tulee olla laatikossa mahdollisimman paksu kerros.

On tärkeää, että kissa pitää laatikolla asioimista miellyttävänä. Jos kissa syystä tai toisesta kokee laatikon tai kuivikkeen epämiellyttävänä, se voi etsiä mielestään sopivamman paikan asioida. Koska kissa virtsaa luonnostaan pehmeään ja imukykyiseen paikkaan, ovat sängyt, sohvut ja kukkaruukut hienojakoisen hiekan jälkeen parhaita paikkoja. Laatikkoa kartteleva kissa saattaa myös ruveta harventamaan virtsaamiskertojaan, mikä voi johtaa rakon ärtymiseen ja virtsavaivakierteeseen.

Leikkauttaminen ei vaikuta kissan persoonallisuuteen tai heikennä sen elämänlaatua. Painonhallintaan on kuitenkin kiinnitettävä huomiota heti leikkauksen jälkeen. Leikatun kissan energiankulutus on pienempi kuin leikkaamattomalla. Mikäli kissa syö yhtä paljon kuin ennen leikkausta, ja ruoka-annoksia ei pienennetä, kissa lihoo.

Sterilisaatio ja kastroatio

Kissa voi tulla sukukypsäksi eli lisääntymiskykyiseksi jopa reilun kolmen kuukauden iässä. Kissan kiima-aika kestää noin viikon verran, ja sen aikana kissa voi tulla tiineeksi. Mikäli kissa ei tiinehdy, uusi kiima alkaa parin viikon – puolentoista kuukauden kuluttua. Usein naaraskissan käytös muuttuu voimakkaasti: se voi olla levoton ja äänekäs. Lisäksi naaraskissan kohtutulehduksen riski kasvaa iän karttuesa. Sekä naaras- että uroskissa saattavat kiiman aikana alkaa merkkamaan reviiriään virtsalla, ja uroskissan virtsa alkaa haista voimakkaasti. Kissan toistuvat kiima-ajat ovat hyvin stressaavia niin kissalle kuin perheen ihmisjäsenillekin. Kissa onkin syytä steriloida tai kastroida jo nuorena. Leikattu kissa on leppoisampi lemmikki.

Aikaisemmin uskottiin, että kissan täytyy saada yhdet pennut ennen leikkau-

tusta. Tämä ei pidä paikkaansa. **Nykytiedon mukaan kissan voi leikkauttaa jo ennen sukukypsyyttä, jopa pentuna.** Kissan leikkauttamista pentuna kutsutaan varhaissterilisaatioksi tai -kastroatioksi.

Varhaissterilaation etuja:

- Pentu toipuu leikkauksesta aikuista nopeammin.
- Kissa ei ehdi oppia sukukypsyyteen liittyviä käytöstapoja, kuten virtsalla merkkailua.
- Varhain leikatun naaraskissan nisäkasvainriski myöhemmin on pieni.

Lisääntyminen

Kissan tiineys kestää noin 65 vuorokautta. Kissan tiineyden voi havaita nisien punottamisesta, painon noususta ja siitä, ettei kissa tule kiimaan uudestaan. Tiine ja imettävä emo tarvitsee laadukasta ravintoa, jossa on tavallista suurempi energiatiheys sekä riittävän korkea proteiini-, mineraali- ja vitamiinipitoisuus.

Yleensä kissa hoitaa synnytyksen itsenäisesti, mutta omistajan on tarkkailtava

tilannetta mahdollisten ongelmien varalta. Mikäli emo on erityisen tuskainen tai pentuja ei supistuksista huolimatta ala kuulua, on eläinlääkärin apu tarpeen. Ihmistä tarvitaan myös silloin, jos emo ei ala hoitamaan vastasyntyntä pentuaan.

Mikäli kissan epäilee olevan tiineenä, on syytä hakea kissan tiineydestä ja synnytyksestä sekä pikkupentujen hoidosta ajoissa runsaasti lisätietoa.

Sisäkissakin täytyy rokottaa säännöllisesti

Kissoilla on tarttuvia virustauteja, joita vastaan ne on syytä rokottaa. Osa viruksista on sitkeitä ja ne voivat selvitä ympäristössä pitkään. Virus voi kulkeutua esimerkiksi kengänpohjissa sisätiloihin ja tartuttaa ja sairastuttaa kissan, vaikka se ei itse kotipiiriin ulkopuolella liikkuisikaan.

Kissanpentu saa emonsa maidosta vasta-aineita taudinaiheuttajia vastaan, mutta vain jos emon rokotuksista on huolehdittu. Pentuna saadut vasta-aineet eivät kuitenkaan riitä koko loppuelämäksi, vaan kissa tulee rokottaa ensimmäisen kerran luovutu-

sien kynnyksellä, ja sen jälkeen rokotukset täytyy tehostaa säännöllisesti Ruokaviraston rokotussuositusten mukaisesti.

Kotikissa saa tavallisesti rokotukset kissaruttoa ja kissaflunssaviruksia vastaan. Näyttelykissa tai perheensä kanssa matkusteleva kissa voidaan lisäksi rokottaa rabiasta eli raivotautia vastaan.

Kissarutto on vakava virustauti, johon ei ole olemassa lääkettä tai hoitoa. Taudin oireita ovat voimakas oksentelu, ripulointi ja kuume. Virus on aggressiivinen ja johtaa useimmiten kissan kuolemaan. Lisäksi virus

Rokotukset, loishäädöt ja tunnistusmerkintä kuuluvat kissan perusterveydenhoitoon. SEYn jäsenyhdistyksistä ja useista muista eläinsuojelijajärjestöistä uuteen kotiin luovutettavat kissat on jo yhdistyksellä rokotettu, madotettu ja tunnistusmerkitty. Osa näistä kustannuksista katetaan kissan luovutuksesta perittävällä maksulla.

on erittäin sitkeä ja säilyy hengissä ja tartuttamiskykyisenä ympäristössä jopa vuoden.

Kissafunssat ovat eri virusten aiheuttamia, ihmisen flunssaa vaarallisempia flunssankaltaisia tauteja. Eri virukset aiheuttavat hieman erilaisia oireita: vuotoa silmistä ja sieraimista, kuumetta, silmätulehdusta, rakkuloita suun limakalvoille ja jopa keuhkokuumetta. Virukset leviävät pisaratartuntana ja esimerkiksi pesemättömien ruoka- ja juoma-astioiden kautta.

Kissan flunssavirustartunnasta tekee hankalan se, että virus saattaa jäädä piilemään kissan elimistöön ja aktivoitua esimerkiksi stressin seurauksena uudelleen. Silloin kissa myös tartuttaa virusta edelleen.

Vaikka rokotus ei anna täydellistä suojaa flunssaviruksia vastaan, rokotetut kissat sairastuvat yleensä lievemmin kuin rokotamattomat. Jos perheessä on useita kissoja, tai jos kissa käy näyttelyissä tai hoidossa lemmikkihoitolassa, on flunssarokotuskin syytä pitää voimassa.

Rabies eli raivotauti on vakava virus-tauti, joka johtaa kuolemaan. Rabies voi tarttua myös ihmiseen. Suomessa rabies-tartunnan todennäköisyys on hyvin pieni, sillä Suomi on rabiesvapaa maa. Venäjällä ja Baltian maissa tautia kuitenkin tavataan, joten rajan pinnassa ulkoilevalle kissalle rokotus voi olla tarpeen. Myös ulkomailla matkustavien kissojen rabiesrokotuksen tulee olla voimassa.

Kissan yleisimmät loiset ovat suolinkainen ja korvapunkki

Kissalla voi olla sekä sisäloisia että ulkoloisia.

Kissan yleisimmät sisäloiset ovat suolinkainen ja heisimato. Kissanpennut tulee madottaa säännöllisesti jo ennen luovutusikää, sillä pentu voi saada loistartunnan emon maidosta. Ulkoileva kissa voi saada loistartunnan syömistään saaliseläimistä. Sisäkissa voi saada tartunnan ihmisen vaikkapa kenkiensä pohjissa mukanaan tuomien loisten munista.

Sisäkissoille suositellaan nykyisin madottamista vain ulostenäytteen tutki-

muksessa ilmenneen tarpeen perusteella. Säännöllistä madottamista ilman ulostenäytteen tutkimusta suositellaan nykyään vain valvomatta ulkoileville kissoille. Niille sopivan valmisteen valinnassa auttaa eläinlääkäri tai apteekin henkilökunta.

Ulkoloisista tavallisin kissoilla tavattava loinen on korvapunkki. Korvapunkki elää kissan korvakäytävässä. Tartunta aiheuttaa kutinaa, ja sen voi todeta myös kissan korvassa olevasta tummanruskeasta eritteestä. Korvapunkin häätöön saa lääkkeen joko eläinlääkäriltä tai apteekista.

Näin annat kissalle lääkkeen

Lääkkeen antamista kannattaa harjoitella pienin askelin jo kissanpennun kanssa. Kun pentua käsitellään lempeästi ja palkitaan herkuin tai leikein, lääkkeen antamisesta voi tulla sille helpo, stressitön ja jopa mieluisa tapahtuma. Annettaessa kissalle tablettia on tärkeää liu kastaa se esimerkiksi margariinilla, ja antaa tabletin jälkeen kissalle joko herkkuruokaa syötäväksi tai vettä ruiskulla suuhun, jotta tabletti ei takerru ruokatorveen.

Mikäli kissalle on saatava annettua lääkettä ja sitä on hankala pidellä paikoillaan, voi sen

kietoa pyyhkeeseen niin, että vain pää jää pyyhkeen ulkopuolelle. Näin kissa ei pääse rimpuillessaan raapaisemaan. Lääkkeen antamisen jälkeen kissa on hyvä palkita leikkihetkellä tai herkulla.

Monet matolääkkeet tai muut lääkkeet voi jauhaa tai liuottaa pieneen määrään nestettä ja sekoittaa kissan ruokaan. Silloin on kuitenkin varmistettava, että kissa syö koko annoksen. Kaikkia lääkkeitä ei kuitenkaan voi sekoittaa ruokaan joko siksi, että ne ovat voimakkaan makuisia tai siksi, että tablettia ei saa pilkkoa.

Lääkkeen antamista kannattaa harjoitella etukäteen.

Turkki ja kynnet

Vaikka kissa puhdistaa itseään nuolemalla, moni kissa hyöttyy myös harjaamisesta. Harjaaminen poistaa irtokarvaa, jolloin sitä kertyy vähemmän kissan vatsaan ja suolistoon. Pitkäkarvaisen kissan turkki vaatii erityistä huomiota, sillä siihen voi muodostua ihoa kivuliaasti kiristäviä takkuja.

Kissa pesee itseään nuolemalla päivittäin. Sen turkkia ei siksi yleensä tarvitse pestä. Sairastaminen tai ikääntyminen voi kuitenkin heikentää kissan kykyä huolehtia turkistaan. Pesu on tarpeen myös, mikäli kissa sotkee itsensä. Pitkäkarvaisten kissojen

turkki voi kaivata säännöllistäkin pesua.

Kissan kynsiä leikataan vain, jos ne kasvavat liian pitkiksi. Mikäli kissan kynnet alkavat takertua esimerkiksi kankaisiin, voi kynnen terävän kärjen leikata pois kynsi-leikkurilla. Kynnen sisällä kulkevaa hermoa pitää varoa vahingoittamasta.

Kaikki kissat eivät ole tottuneet hoitotoimenpiteisiin. Niitä voi kuitenkin lempeästi totuttaa turkin ja kynsien hoitamiseen. Harjoittelua tehdään aluksi pienissä osissa ja kissaa palkitaan herkuilla, joista se pitää.

Hampaiden hoitaminen on tärkeää

Hammasvaivat ovat kissoilla yleisiä. Kissojen hampaat eivät reikiinny, mutta hammaskivi on niillä yleinen vaiva.

Hammaskivi kerää pinnalleen bakteereja, jotka helposti tulehduttavat ympäröivän ikenen. Tulehdus voi levitä hampaan kiinnityskudoksiin ja johtaa jopa hampaan irtoamiseen. Kissoilla on myös hyvin yleisesti hampaiden syöpymäsairautta, joka voi vahingoittaa niin hampaita ja niiden juuria

kuin leukaluutakin. Hammasvaivat voivat olla hyvin kivuliaita, mutta kissat pyrkivät peittämään oireitaan. Siksi kissojen hampaat tulisi tarkistuttaa säännöllisesti eläinlääkärillä.

Kissankin hampaita voi harjata. Kissan hammashoitoon myydään omia hammasharjoja ja -tahnvoja. Mikäli hammaskiveä on jo päässyt muodostumaan, se pitää poistaa eläinlääkärin vastaanotolla. Toimenpidettä varten kissa nukutetaan.

Perushoito kissan eri elämänvaiheissa

Pikkupentuaika 0–3 kk

- Pentu tarvitsee emon ja sisarustensa seuraa vähintäänkin kolmekuiseksi. Niiltä se oppii muun muassa kissojen välisen viestinnän.
- Sisäsiistiksi oppiminen tapahtuu jo nyt. Pennut tarvitsevat kolmen viikon iästä alkaen petinsä viereen pienen hiekkalaatikon, jossa on niin matalat reunat, että pentu pääsee sinne helposti.
- On tärkeää, että ihmiset seurustelevat pennun kanssa paljon. Tärkeintä tämä on kahden viikon iästä kahteen kuukauteen asti. Jos kissanpentu saa säännöllisesti hyviä kokemuksia useista, lempeästi käyttäytyvistä ihmisistä, siitä kasvaa kesy ja luottavainen aikuinen, jonka elämä ihmiskodissa on stressitöntä.
- Pentu tarvitsee turvallisia leluja sekä tilaa leikkiä ja liikkua. Kun se pikkupentuna tutustuu kodin ääniin ja esineisiin, se suhtautuu myöhemminkin uusiin asioihin rohkeasti. Pennulle on hyvä tarjota monipuolisesti erilaisia ruokia, niin teollisia kuin tuoreitakin. Näin voidaan ennaltaehkäistä aikuisiällä ilmenevää nirsoutta.
- Pentu saa ensimmäiset rokotuksensa.
- Pentu on mahdollista steriloida tai kastroida jo nyt.

Pentuaika 3 kk–1 vuosi

- Pentu muuttaa uuteen kotiin.
- Pentu oppii uuden kodin tavolle: se löytää ruoka- ja vessapaikat ja opetetaan kynsimään sallittuja kohteita. Monipuolista ruokavaliota jatketaan.
- Pentua totutetaan kuljetuslaatikossa matkustamiseen ja erilaisiin hoitotoimenpiteisiin, kuten turkin ja hampaiden harjaamiseen sekä suun ja korvien tarkistamiseen, lempeästi ja palkkioiden avulla. Näin myöhemmät käynnit eläinlääkärissä ja lääkitseminen sujuvat ongelmitta. Pentu kannattaa totuttaa myös valjaisiin ja taluttimeen.
- Kissanpennut ovat leikkisiä, ja yhteinen leikki ihmisen kanssa ja sopivien lelujen avulla on erittäin tärkeää.
- Kissa on leikkautettava, eli steriloitava tai kastroitava mahdollisimman pian. Sukukypsäksi tullut kissa voi saada vahinkopennut. Leikkaamaton kissa myös merkkäilee virtsalla yleisemmin kuin leikattu.

Aikuisuus 1–10 vuotta

- Kissa on syytä käyttää eläinlääkärin tarkastuksessa vuosittain. Samalla tarvittavat rokotukset voi uusua. Vuosittaisessa terveystarkastuksessa kissa tarkastetaan perusteellisesti, rokotetaan tarvittaessa, punnitaan ja sen hampaat hoidetaan. Vanhenevalta kissalta tarkastetaan lisäksi verenpaine ja ikään liittyvien mahdollisten terveystarkastusten selvittämiseksi otetaan verikokeet ja röntgenkuvat.
- Kissan hampaiden ja suun kuntoa täytyy tarkkailla. Hammaskiven aiheuttama tulehdus suussa voi johtaa hampaiden irtoamiseen ja kissan yleiskunnon heikkenemiseen.
- Ylipainon riski kasvaa kissan varttuessa. Ylipaino on vaarallista myös kissalle. Kissa kannattaa punnita kotona säännöllisesti ja muuttaa tarvittaessa kissan ruokintaa.

Kissa tarvitsee aikuisenakin päivittäistä yhdessäoloa ja leikkiä ihmisen kanssa.

Vanhuus 10 v–

- Vanhuksen kuulo saattaa heiketä. Kuuroutunut kissa saattaa muuttua äänekkääksi.
- Kissa saattaa potea dementiaa kaltaisia oireita.
- Kissa voi kärsiä kivuliaasta nivelrikosta, jos sen on vaikea hypätä tai se liikkuu kankeasti. Esimerkiksi ärtyneisyys tai sisäsiisteyden ongelmat eivät kuulu normaaliin vanhenemiseen vaan johtuvat usein kivusta. Jos kissalla on kivun oireita, se tulee viedä eläinlääkärille.
- Kissa on syytä käyttää säännöllisesti eläinlääkärin tarkastuksessa, jotta vanhenemisen mukanaan tuomat sairaudet havaitaan riittävän ajoissa. Myös moniin vanhuuden vaivoihin on saatavilla apua.
- Kissan voimien ollessa heikko ja elämänlaadun kärsiessä niin, ettei toiveita paremmasta enää ole, on aika tehdä päätös kissan lopettamisesta. Eläinlääkärin tekemä lopetus on eläimelle tuskaton.

Vanha kissa tarvitsee huomiota, hellyyttä ja yhteisiä leikkihetkiä ihmisen kanssa siinä missä nuorempikin.

Kissa sairastaa

Kissa pyrkii salaamaan kivun ja sairauden oireet mahdollisimman pitkään. Kissan yleisvointia tuleekin seurata huolellisesti ja käydä säännöllisesti läpi sen koko keho muutosten tai kipeiden paikkojen varalta. Myös suun kunto on syytä tarkastaa hammaskiven tai ientulehduksen varalta. Joskus omistaja aavistaa kissansa kokevan kipua sen ilmeen perusteella. Kivuiστα karsivä kissa voi esimerkiksi pitää silmiään puoliksi suljettuna, päättään normaalia matalammalla ja sen korvat voivat suuntautua epätavallisella tavalla hieman sivuille päin.

Terveen kissan silmät ja korvat ovat siistit, eikä niissä näy eritteitä. Sairaana kissan silmän sisänurkkaa voi peittää vilkkulomeksi kutsuttu kolmas luomi.

Kissat puhdistavat itseään nuolemalla ja samalla ne nielevät irronnutta karvaa.

Normaalisti karvat etenevät kissan suoliston läpi ongelmitta. Turkin säännöllinen harjaaminen vähentää niellyn karvan määrää ja on suositeltavaa etenkin vanhemmilla tai pitkäkarvaisilla kissoilla.

Oksentelu voi olla seurausta esimerkiksi sopimattomasta ruoasta tai suoliston tai sisäelinten sairauksista. Mikäli oksentelu on voimakasta, siihen liittyy muita oireita, se kestää pitkään tai kissa on voimaton, on syytä kääntyä eläinlääkäriin puoleen.

Ripuli voi johtua epäsojivasta ruuasta tai ruokinnan äkillisestä muutoksesta. Jos ripuli on voimakasta, jatkuu useita päiviä tai on toistuvaa, on eläinlääkäriin apu tarpeen.

Toisinaan kissan sairastuminen näkyy ruokahalun heikkenemisenä. Täydellinen **syömättömyys** on kissalle vaarallista. Jo parinkin päivän syömättömyys voi johtaa

Sairas kissa voi
laiminlyödä turkkinsa
hoitamisen.

rasvamaksaksi kutsuttuun tilaan, joka on kissalle hengenvaarallinen. Syömättömyyden syy pitää selvittää viipymättä eläinlääkärillä.

Kissan sairastumisesta voivat kertoa myös **muutokset käyttäytymisessä**. Omiin oloihin vetäytyminen voi olla vakavastikin sairastuneen kissan ainoa näkyvä oire. Myös hiekkalaatikkokäyttäytymistä kannattaa tarkkailla. **Tarpeiden tekeminen laatikon**

ulkopuolelle voi johtua kivuliaasta virtsatie-sairaudesta. Sairastumisesta voi kertoa myös pissapaakkujen kutistuminen tai kasvaminen.

Sairas kissa voi laiminlyödä turkkinsa hoitamisen ja karva voi muuttua kiillottomaksi ja rasvaisen tuntuiseksi. Toisaalta kissa voi ruveta nuolemaan kipeää paikkaa erityisen paljon, mikä näkyy karvan kulumisena tai jopa kaljuina laikkuina. Tällainen kissa tarvitsee eläinlääkärin apua.

Kissa viestii monin eri keinoin

Naukuminen

Naukuminen kuuluu kesykissan ja ihmisen väliseen viestintään. Pikkupennut naukuvat emolleen, kun niiltä puuttuu jotain. Villikisalla ei ole ketään, jolle kohdistaa pyyntöjään, joten naukuminen tippuu pois äänivarastosta, kun kissa aikuistuu. Kesykissa sen sijaan voi aikuisenakin muistuttaa ihmistään naukumalla ruoan tai huomion tarpeesta.

Tervehdysääni, "mir"

Kun kissa tervehtii ihmistä tai eläinystävää, se päästää korkean kehräyksen ja maukaisun väliltä olevan äänen. Kissa saattaa toistaa ääntä koko tervehdysrituaalin ajan.

Kehrääminen

Kun ihminen silittelee kissaa, se saattaa

ruveta kehräämään. Kehrääminen kuulostaa pienen moottorin hurinalta ja tuntuu kissan keholla kevyenä tärinä. Kissa voi kehrätä myös tervehtiessään ihmisiä tai muita kissoja. Kissa kehrää myös imettäessään.

Kehrääminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että kissa on rento ja tyytyväinen. Myös vakavasti loukkaantuneet tai sairaat kissat saattavat kehrätä.

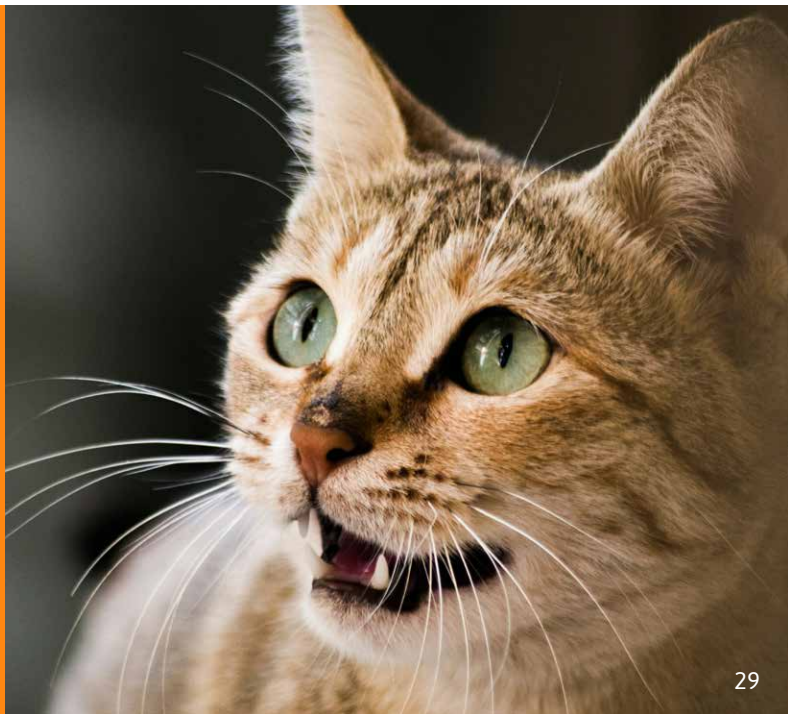
Sähinä

Sähinä on pelkäävän ja ahdistuneen kissan varoitusääni. Monet muutkin eläimet varoitavat ahdistelijaansa terävällä sähinällä.

Murina

Murina on sähinää vakavampi varoitusääni, johon kissa turvautuu, mikäli sähinä ei tehoa.

Kissat viestivät äänillä, eleillä, asennoilla ja hajuilla. Kissan viestintää on usein vaikeampi tulkitella kuin ihmisten tai vaikka koirien viestintää. Jotta kissan ja ihmisen suhde toimisi sujuvammin, ihmisen on opetettava kissan kieltä ainakin perusteiden verran.

Kemialliset viestit

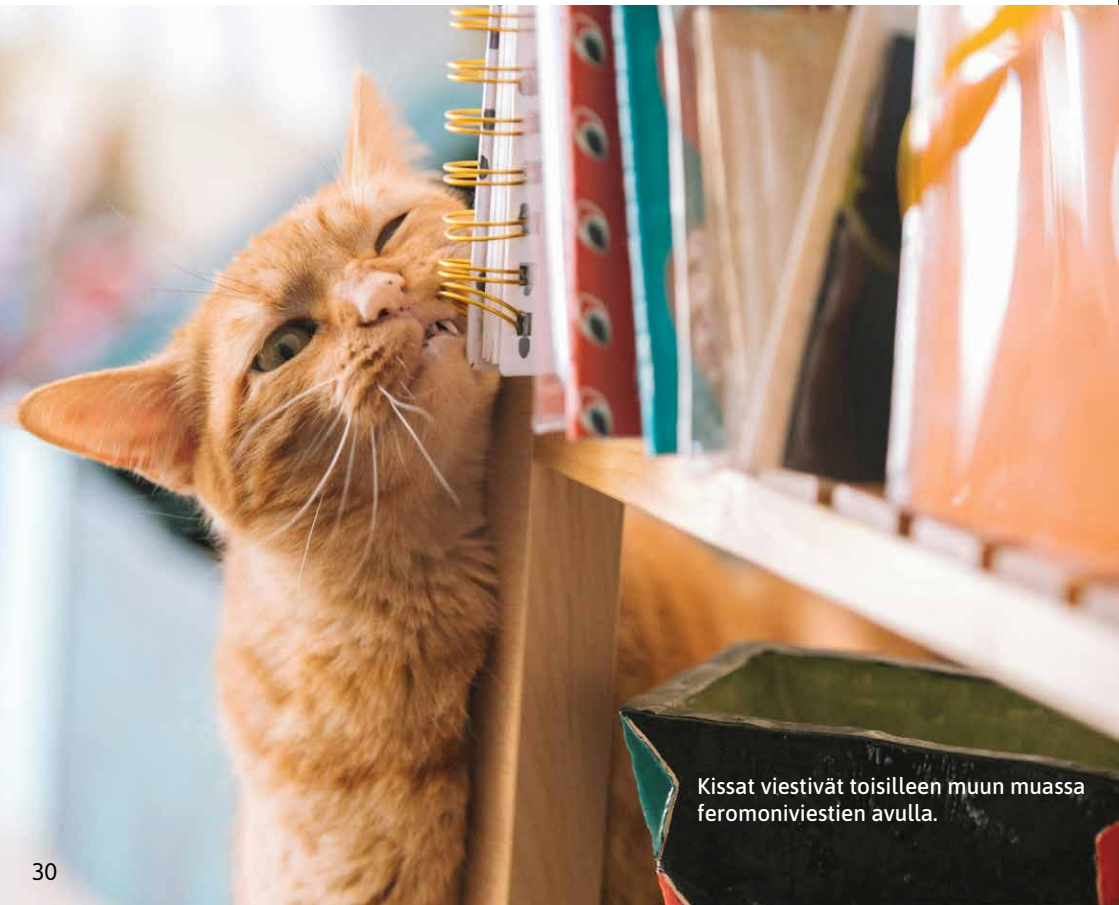
Kissat viestivät toisilleen ympäristöön jättämiensä kemiallisten feromoniviestien avulla. Kissa välittää feromoniviestejä lajitovereilleen esimerkiksi virtsan ja ulosteen, tassunpohjien ja poskien rauhasen kautta.

Ihminen voi käyttää kissan feromoniviestintää hyväkseen. Erään kissojen pään alueen feromonin (F3) on todettu liittyvän turvallisuudentunteeseen. Rento ja levollinen kissa merkitsee elinpiiriään hieromalla poskiaan ja otsaansa esineisiin. Synteettinenkin naamaferomoni houkuttelee kissan tekemään omia poskimerkintöjään ja

rentoutumaan.

Kun kissa kokee, että jokin on naamaferomonilla merkattu, se ei todennäköisesti merkkää samaa kohtaa kynsimällä tai virtsalla. Synteettistä feromonivalmistetta voi siis käyttää kissan käyttäytymisen muokkaamiseen. Kissa tarvitsee kuitenkin aina myös kunnollisen ja sallitun raapimispaikan – raapimisen tarvetta valmiste ei poista.

Kissan synteettistä naamaferomia on saatavilla pistokkeeseen asetettavana haihduttimena tai paikalliseen käyttöön sopivana suihkeena.

Kissat viestivät toisilleen muun muassa feromoniviestien avulla.

Kissaongelmia ja ratkaisuja

Aina yhteiselämä kissan kanssa ei suju niin kuin ihminen toivoisi. Ongelman ratkaisua etsittäessä on tärkeää ensin sulkea pois fyysisen sairauden mahdollisuus. Sen jälkeen pitää pohtia, onko kissan elinympäristössä tai omistajan käytöksessä jotain korjattavaa. Monen ihmisen kannalta ongelmallisen käyttäytymisen taustalla on kissan kokema stressi.

Jos ratkaisua kissan ei-toivottuun käyttäytymiseen ei löydy suhteellisen nopeasti, huolehtiva lemmikinomistaja kääntyy asiantuntijan puoleen. Esimerkiksi kissan käyttäytymiseen erikoistunut eläintenkouluttaja tai eläinlääkäri osaa auttaa eteenpäin. Kissan käyttäytymiseen voidaan vaikuttaa paljonkin nykyaikaisin, tieteeseen pohjautuvin keinoin.

Yöherättely

Kissa on lajityypillisesti hämäräaktiivinen eläin. Sille on lisäksi tyypillistä nukkua muutamana tunnin pätkissä. Omistajan herättely on siksi melko tavallinen ongelma. Herättelyä kannattaa ennaltaehkäistä järjestämällä kissalle paljon mieluisia aktiviteetteja päiväaikaan. Näitä ovat esimerkiksi saalistusleikit sopivilla leluilla omistajan kanssa, ulkoilu ja ruokavirikkeiden parissa puuhailu.

Pidempi saalistusleikkisessio toteutetaan illalla ennen nukkumaanmenoa, minkä jälkeen kissalle tarjoillaan kunnon ateria mielellään ruokavirikkeiden kautta. Nämä keinot lisäävät todennäköisyyttä sille, että kissa nukkuisi yöllä, kuten omistajansakin.

Jotta kissa ei oppisi, että yöhuutelulla saa esimerkiksi ruokaa, kissaa ei kannata

Ylipaino on sisäkkisöillä tavallinen vaiva. Kuvan kissa on jo vakavasti ylipainoinen.

huomioida yöaikaan. Jos kissa on jo oppinut ikävän tavan herätellä omistaja keskellä yötä, vaatii käyttäytymisen muuttaminen kärsivällisyyttä. Kissa oppii kyllä ajan kanssa, että omistaja ei enää reagoi sen herättely-yrityksiin, mutta tämä vaatii omistajalta määrätietoista päätöstä olla nousematta sängystä kertaakaan kissan tekemisistä riippumatta.

Osa kissoista puuhastelee siitä huolimatta omiaan yöaikaan lajityypillisen vuorokausirytmensä mukaisesti, mihin voi olla vaikeaa vaikuttaa. Kissoihin perehtyneen eläintenkouluttajan tuesta voi olla paljon apua. Joissain tapauksissa ongelma ratkeaa ruoka-automaateilla, jotka voi ajastaa tarjoilemaan aterian tai pari myös yöaikaan.

Ylipaino

Ylipaino on sisäkkisöillä tavallinen vaiva. Lihavuus altistaa monille sairauksille, kuten diabetekselle, virtsatesairauksille ja nivelongelmille.

Leikatun kissan energiantarve on 20–30 prosenttia pienempi kuin leikkaamattomalla. Samanaikaisesti leikkaaminen yleensä lisää kissan ruokahalua. Sisäkkisat viettävät usein myös turhan passiivista elämää, mikä edistää rasvan kertymistä kehoon. Leikatulla kissalla ruuan energiatihyteen kannattaa kiinnittää huomiota. Kuivanappuloiden energiatihyys on suuri, kun taas säilykkeissä on korkeamman nestepitoisuuden vuoksi usein vähemmän energiaa. Ruoan korkea vesipitoisuus suojaa myös kissan virtsateitä ja voi lisätä kylläisyyttä sekä aktiivisuutta.

Kissa, jolla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen, saattaa syödä silloinkin, kun sillä ei ole nälkä. Saalistusleikit ovatkin tärkeitä myös painonhallinnan kannalta: ne tarjoavat lajityypillistä tekemistä ja vahvistavat kissan lihaksistoa. Tällöin kissan aineenvaihdunta vilkastuu, ja leikkiessä kissa kokee mielihyvää, mikä usein vähentää sen mielenkiintoa

ruokaa kohtaan.

Kissan laihduttaminen täytyy tehdä maltillisesti, eikä kissaa missään nimessä saa paastottaa. Painonpudottajan ruoassa tulisi olla korkea proteiini- ja kalsiumpitoisuus, vain vähän hiilihydraattia ja kohtuullisesti rasvaa.

Huonekalujen kynsiminen

Kissalla on tarve kynsiä pintoja, eikä sitä voi opettaa siitä pois. Kynsiessään se tekee kolme asiaa: merkkää reviiirinsä, irrottaa kynsien kuolleen pintakerroksen ja huoltaa lihaksistoaan. Ihminen voi kuitenkin vaikuttaa siihen, mitä kissa kynsii. Kunnon raapimappuu on riittävän tukeva ja korkea niin, että kissa voi venyttytyä koko pituuteensa kynsiessään. Lemmikkitarvikeliikkeissä on tarjolla nykyään myös monenlaisia muita raapimiskohteita, joten joka kotiin sopiva ratkaisu löytyy varmasti. Raapimakohteet

kannattaa sijoittaa paikkoihin, joiden ohi kissa kulkee säännöllisesti.

Kissan rankaiseminen on hyödytöntä, jos se kynsii ihmisen kannalta väärää paikkaa. Rankaiseminen saattaa jopa pahentaa kynsimistä. Kissa kokee omistajan uhkaavan käytöksen seurauksena olonsa epävarmaksi ja yrittää lievittää ahdistustaan raapimalla. Pääsyn väärälle paikalle voi sen sijaan yrittää estää esimerkiksi peittämällä houkuttelevan sohvankulman viltillä. Naamaferomonisuihkeen suihkuttaminen ei-toivottuun paikkaan voi niin ikään vähentää sen kynsimistä.

Ei-toivotun kynsimiskohteen välittömään läheisyyteen kannattaa laittaa tarjolle mahdollisimman hyvä vaihtoehtoinen kohde. Myös kissan suosikkimakkumapaikan lähellä voi olla hyvä paikka raapimapuulle. Monet kissat kynsivät ja venyttelevät juuri herättyään.

Kissalla on voimakas tarve kynsiä pintoja.

Sisäisteys hukassa?

Muutokset kissan laatikkokäyttäytymisessä vaativat aina omistajan reagointia. Kyseessä voi olla tuskallinen tai jopa hengenvaarallinenkin sairaus. Jos kissa virtsaa väärään paikkaan, kyseessä ei koskaan ole kosto tai mielenosoitus.

Merkkailu

Leikattu kissa ei yleensä merkkailuun viiriään virtsalla. Kissa saattaa kuitenkin aloittaa merkkailun stressaantuessaan. Kodin liian suuri kissamäärä, arvaamattomasti käyttäytyvä omistaja tai uusi perheenjäsen saattavat stressata kissaa. Merkkailun avulla kissa yrittää lievittää kokemaansa ahdistusta ja stressiä. Ongelman syy on siksi löydettävä, jotta kissan hyvinvointi voidaan varmistaa ja jotta merkkailu saadaan loppumaan.

Merkkailupaikka on myös pestävä huolellisesti, sillä haju houkuttelee jatkamaan merkkailua. Kissan naamaferomia sisältävän suihkeen suihkuttaminen paikkaan saattaa myös auttaa.

Virtsatiesairaus

Kissaan sattuu virtsatessa. Ensimmäinen merkki sairastumisesta voi olla hiekkapaakkujen pienentyminen, kun kissa yrittää tirstellään kipeää rakkoaan mahdollisimman usein tyhjäksi. Myöhemmin se voi yhdistää kivuntunteen hiekkalaatikkoon ja rupeaa välttelemään laatikkoa.

Virtsatiesairaudet voivat olla kissalle hengenvaarallisia. Mikäli kissa pissalee tiheästi, on se vietävä viipymättä eläinlääkäriin.

Hiekkalaatikkoon liittyvät syyt

Luonnossa kissa ei välttämättä asioi kahta kertaa samassa paikassa. Liian ahdas tai huonosti siivottu laatikko karkottaa kissan

etsimään muuta asiointipaikkaa. Myös jos hiekkalaatikko on liian levottomassa paikassa, esimerkiksi meluisten kodinkoneiden lähetyvillä, kissa ei ehkä uskalla käyttää sitä. Mikäli kuivike tuntuu tassaissa epämiellyttävältä, kissa saattaa ryhtyä karttamaan laatikkoa.

Kissat pitävät yleensä eniten kannettomista hiekkalaatikoista, joissa on paksu kerros hienojakoista, puhdasta hiekkää. Kissalle voi myös asettaa tarjolle erilaisia kuivikkeitä eri laatikoihin, jolloin saa selville, mikä miellyttää sitä eniten.

Opittu tapa

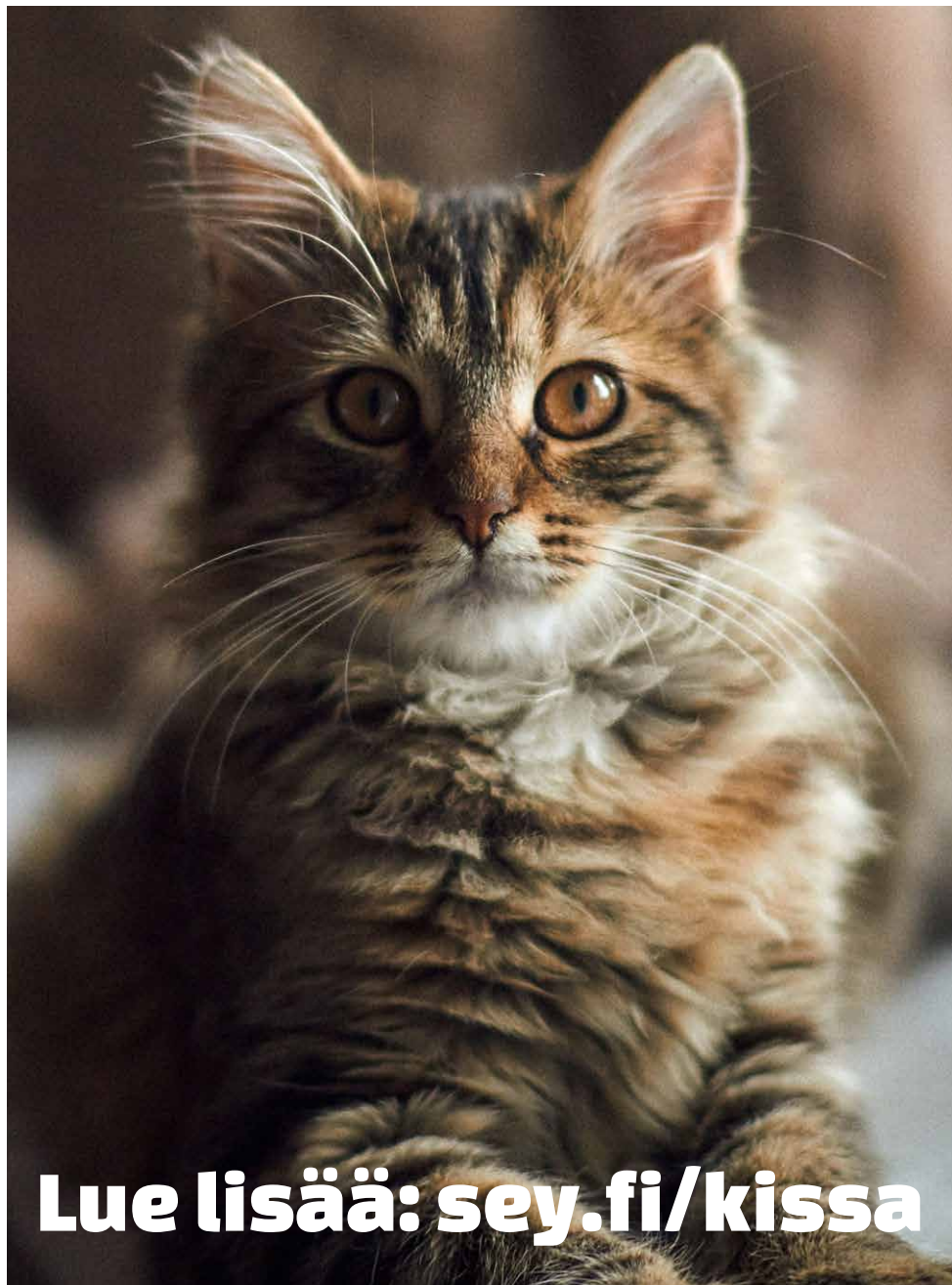
Voi olla, ettei kissa ole pentuaikana oppinut asioimaan hiekkalaatikkolla, tai se on esimerkiksi sopimattoman kuivikkeen vuoksi hakeutunut tekemään tarpeensa muualle kuin hiekkalaatikkoon. Kuiviketta ei kannata koskaan vaihtaa äkillisesti.

Kissan rankaiseminen väärään paikkaan pissaamisesta pahentaa ongelmaa entistä enemmän, sillä kissa ei pysty ymmärtämään yhteyttä omistajan vihaisuuden ja tarpeiden tekemisen välillä. Kissa oppii korkeintaan pelkäämään omistajaansa, mikä lisää väärin paikkoihin pissailun riskiä ja heikentää suuresti kissan hyvinvointia.

Tärkeintä on selvittää kissan mieltymykset hiekkalaatikon mallin, sijainnin ja kuivikkeen suhteen ja tarjota sille useita käymäläpaikkoja eri puolille asuntoa. Kissan käyttämässä ”väärässä pissapaikassa” oleva virtsan haju voi houkutella sitä tekemään tarpeensa samaan paikkaan uudelleen, joten kohteen huolellinen puhdistus on myös tärkeää. Kohteen voi myös peittää esimerkiksi muovilla ja asettaa hiekkalaatikko tarjolle aivan sen viereen.

Kissalla on kaksi syytä virtsaamiseen. Se joko tyhjentää rakkonsa tai merkkää reviiriään hajumerkein. Kun pissa löytyy laatikon ulkopuolelta, on syytä selvittää, kummasta on kysymys.

Lue lisää: sey.fi/kissa

SEY Suomen Eläinsuojelu on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija, joka on toiminut vuodesta 1901 saakka. SEYn toimialaan kuuluvat kaikki eläimet ja liiton toiminta kattaa koko maan.

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU